

**IVAN KROLO (8. III. 1919 — 17. IX. 1981)****Ante Stamać**

Bio je jedan od onih bez kojih ne može nijedna književnost: njezin privrženik i suodreditelj u svojstvu vrsna urednika. Kratko poratno vrijeme urednik kulturne rubrike »Vjesnika«, zatim, pedesetih godina, preteče »Večernjaka« — »Narodnog lista«, pa od samog osnutka (1962) tajnik a zapravo urednik organizator, redaktor, lektor, korektor, tehnički urednik, nerijetko i naručitelj objavljenih priloga u Akademijinu »Forumu« .

Da bi se doista spoznala samozatajna, marljiva i humanistički posrednička uloga Ivana Krolo, potrebno je njegovu osobnost sučeliti s nekoliko činjenica koje su, među inima, obilježavale naš književni život posljednjih desetljeća. Prvo, izumro je tip urednika kakvi su bili Šimići, Krleža, Donadini, Perković, Petris i još neki, koji su, nerijetko i sami financirajući novine i časopise, radili u njima baš sve. Taj predratni tip urednika, kojemu je bilo do posla a ne do honorara, kojemu je do časopisa bilo kao do »motora« a ne »statora« književnosti, koji je svoj posao držao najvažnijom stvari na svijetu, kao da je u Kroli, jednome od najrjeđih među suvremenim nam urednicima, nalazio svoga čudnog nastavljaja. Premda »tajnik« u časopisu koji izlazi u posve drugačijim društvenim uvjetima, na dobrobit i književnosti i društvu, Krolo je zadržao mnoge navike predratnog svedjelatnika. Drugo, u uvjetima usmjerenih intelektualnih zadataka malo je bilo onih koji su imali dovoljno intelektualne i moralne hrabrosti da (npr. kao urednik »Narodnog lista«) animiraju sve raspoložive intelektualne snage, od predratnih klasika do tadašnjih poletaraca, ne bi li pridonijeli živoj slici hrvatske književnosti i intelektualnog života, koja se imala razlikovati od moguće tmurne slike što su je sivim bojama htjeli namaljati njezini svjesni ili nesvjesni protivnici. Nama koji smo došli kasnije bio je time uvelike olakšan prijem. Treće, pogotovu kao urednik »Forum«, Ivan Krolo trsio se oko izjednačenog, izvaganog, generacijski i orijentacijski ravnopravno zastupljenog suradničkog kadra — upravo

svih boljih hrvatskih i drugih jugoslavenskih pisaca; dakako i oko jednako označenih znanstvenika i prevodilaca. Nekoliko se glavnih urednika prije ustaljenog Matkovića u tih dvadeset godina smjenjivalo, ali je Krolo, taj skromni i veseli čovjek, pritažene žalosti i očinskih manira, ostajao kao branič književne i intelektualne demokracije.

Od rodnoga Muća do smrtnoga Zagreba, u kojemu je proveo više od četiri desetljeća, jamačno je u sebi nosio niz pitanja za koja se slutilo da ih tek negdje u tišini formulira i zapisuje. Ili možda ne? Znao je ponešto i objaviti. Valja uostalom znati, da je kao mlad pjesnik u predratnim časopisima puno obećavao. Napisao je i eseje od vrijednosti, o Luki Perkoviću i Dragi Ivaniševiću. Svojevrsna je tajna, zašto taj znalac matične književnosti, taj upućenik u mnoge osobne sudbine, taj analitičar književnosti i suvremenih problema za uredničkim ili kavanskim stolom, nije ostavio više tiskanih stranica; a možda i jest onih koje je pisao svojim debelim nalivperom. Nad Krolom stvaraocem nadvija se zagonetna šutnja.

Čemu se sad prisjećati brojnih susreta? A i nisam bio jedini gost i prijatelj: Krolo je bio neobično obljubljen, dakako i druževan. I njegovi vršnjaci, danas šezdesetogodišnjaci, znaju o njemu jamačno mnogo više svjedočanstava. Pa ipak, ne treba zaboraviti situacije tipične za svakoga tko bi s njime zaostao u uredništvu »Foruma«, zatekao ga kasno u noći u Klubu ili pak »zaglavio« na potezu »Splendid«, »Kornati«, Klub književnika, »Grafičar« (»Brno«), buffet »Gavelle«. Zatekavši se nerijetko s njim baš na takvoj, bloomovsko-dedalusovskoj odisejadi, znao sam do kasno u noć, do pred jutro, slušati njegove diskretno izgovorene a oštroumne analize kulturne svakodnevice, ili pak nepoznate detaljnosti iz djelovanja nekih obojici dragih pisaca, mrtvih i živih. O Ujeviću sam od njege naučio mnogo. I voljeti *Hymnodiju to mou somati*, koju mu je Pjesnik, prvome, uručio. Bio je Krolo uostalom skrovita enciklopedija, i valjalo je samo otvoriti stranicu. Poštovalac mlađih pisaca, nerijetko je bio i njihov prvi ozbiljni čitatelj. I miritelj njihovih odviše konvulzivnih poteza.

Znao je da fizički izrazito podsjeća na Vidrića, na onaj Tišovljevićev portret u Klubu književnika. I Vidrićevi su mu stihovi često bili na ustima. Nježne prirode, baš kao i Lacko, sam je sebe obilježio vlastitim stihom:

*Od šiblja pletoh čudnovate vijence.*

Zahvalan sam mu na mnogo čemu. Počivao u miru.